

בס"ד, ז' אדר א תשע"ו

16 פברואר 2016

תיק 76023, ירושלים

פסק דין

בעניין שבין

הנתבע

התובע

א. רקע ועובדות מוסכמות

התובע הוא מגדל הדסים. הוא ייפה אות כוחם של מר א' ומר ב' (לשם נוחות יכונה לקמן 'התובעים') לייצג אותו בדיון. הנתבע הוא אדם שעבד עבור התובע בדוכני המכירה בבני ברק בתחילת שנת תשע"ו. הנתבע שכר עובד כדי שיסייע לו בדוכן, ובין הצדדים מחלוקת בנוגע לשכרו של אותו עובד.

מוסכם שהנתבע נשכר כדי להפעיל דוכן למכירת הדסים בבני ברק וכדי לפקח על שני דוכני מכירה אחרים. מוסכם שהוסכם על כך ששכרו יהיה 19.5% מהפדיון של הדוכן שלו + 1500 ₪. שכר זה שולם לו.

כמו כן, מוסכם שהנתבע ביקש לשכור את מר ג' (להלן, 'העובד נוסף') שיסייע לו בדוכן שלו, אולם, מכאן יש מחלוקת בין הצדדים מה סוכם בעניין זה. כעת הנתבע מחזיק 5550 ש"ח מתוך הפדיון שקיבל מהמכירות, והוא סבור שסכום זה מגיע לעובד הנוסף.

הצדדים חתמו על הסכם בוררות שמסמך את בית הדין לדון בתביעה זו. מר ג' לא צורף כצד לתביעה זו, ולא חתם על הסכם בוררות, וממילא בית הדין לא דן בחיובים כספיים שבינו לבין הנתבע.

ב. טענות התובע

מר א' שייצג את התובע במהלך המו"מ טוען:

- השכר המקובל למוכר בדוכן זה הוא 15% מהפדיון והוא נמוך יחסית לדוכנים אחרים בגלל אופי הסחורה והעובדה שהתובע מגדל בעצמו את ההדסים.
- הנתבע קיבל 19.5% מהפדיון + 1500 ₪ כיון שהיה אחראי על שני דוכנים נוספים.

עמוד 1 מתוך 5

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem
Main Office: 2 Brurya St. P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax
www.erezhemdah.org www.beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

3. הנתבע התבקש למצוא עובד נוסף, ונאמר לו שהנתבע "יסתדר איתו", וזה התפרש על ידו שהנתבע ישלם את שכרו מתוך מה שיקבל.
4. גם במקרים בהם התובע משלם לעובדים נוספים, מדובר על נערים שמקבלים תשלום לפי שעות, עד 30 ש"ח לשעה, כאשר התובע משתתף בחלק מהשכר (עד 20 ש"ח לשעה).
5. מר א' לא יכול להכחיש בוודאות את טענת הנתבע (שתובא לקמך) שהיתה שיחת טלפון שבה סוכם במפורש שהתובע ישלם לעובד הנוסף.
6. מר א' מודה שהוא ראה בדוכן מוכר שני שהיה אדם בגיר וקצת התפלא על כך.
7. אחרי החגים התקשר אליו הנתבע ודרש שכר עבור המוכר השני, וטען שהדבר סוכם בשיחת טלפון.
- התובע דוחה את התביעה לחלוטין ודורש השתתפות בחצי עלות האגרה בסך 250 ש"ח.

ג. טענות הנתבע

1. בדוכני ממכר ארבעת המינים (הכוונה לכל ארבעת המינים ולא רק להדסים כפי שהיה כאן) מקובל לשלם לשני המוכרים בדוכן שכר שווה, בשיעור של 10-12% לכל אחד.
2. במקרה זה הוא מכחיש שנאמר לו שעלות העובד הנוסף מוטלת עליו.
3. יתירה מזו, לטענתו הוא התקשר למר א' במיוחד טרם וסמוך לפתיחת הדוכנים והודיע לו שהוא מצא עובד, והתובע יצטרך לשלם לשני עובדים. לטענתו מר א' הסכים. הנתבע מודה שבשיחה לא הוזכר גובה שכרו של העובד השני.
4. הוא סיכם עם העובד השני שהוא יקבל 10-15% מהפדיון.
5. הנתבע טוען שהעובד השני זכאי לשכר בסך 15% מהפדיון כמו כל עובד אחר כפי שסוכם, וכפי שמקובל בדוכני ארבעת המינים.
6. הוא שכר עובד מבוגר ולא נער, ולכן זה השכר המתאים.
7. מי שאמור לקבל את הכסף הוא העובד השני, אולם, הנתבע הופיע לדיון כיון שהכסף בידו.
8. הנתבע טוען שהוא (הנתבע) זכאי לקבל חלק מהפדיון (כגון 5%) אם ירצה כפי שמקובל.
9. הנתבע דורש שהעובד הנוסף יקבל 5550 ש"ח.

ד. נושאי הדיון

1. הגדרת מערכת היחסים המשפטית שבין הצדדים.

עמוד 2 מתוך 5

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem
Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax
www.erezhemdah.org
beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

2. הסיכום שבין הצדדים.

3. פרשנות ההסכם שבין הצדדים.

4. הוצאות משפט.

ה. הגדרת מערכת היחסים המשפטית שבין הצדדים

בהלכה, ישנן שתי אפשרויות להגדיר אדם שהזמין אדם שני לעבוד אצלו ואת התועלת מהמעשה מקבל אדם שלישי - אפשרות אחת שהוא עובד של האדם השלישי - כלשון הגמרא "שכרכם על בעל הבית". אפשרות שנייה שהוא נחשב לעובד של המזמין - כלשון הגמרא "שכרכם עלי", לשאלה זו יש השלכות רבות בהלכה.

במקרה דנן, התובעים טענו שסוכם על כך שהנתבע ישכור עובד נוסף על חשבונו, משמע, שהעובד הנוסף הוא עובד של הנתבע ולא של התובע. לעומת זאת, הנתבע טען שבעצם העובד הנוסף היה צריך לתבוע את התובע, ולא הנתבע, משמע, שהנתבע כלל אינו בעל דבר אלא רק מחזיק את הכסף בנאמנות עבור העובד הנוסף. אולם, כאשר נשאל על כך הוא לא ידע לקבוע האם העובד הנוסף עובד אצלו או אצל התובע (פרוטוקול עמ' 9, שורה 23-30).

ביה"ד מכריע, שעל פי טענות הצדדים שלפנינו בלבד, מערכת היחסים בין הצדדים היא שהעובד הנוסף הוא עובד של הנתבע, וזאת כיון שהנתבע טען שהוא רשאי לקחת לעצמו חלק מהשכר שמיועד לעובד הנוסף, משמע שהוא מעסיק אותו ויכול לקבוע את שכרו. בית הדין לא יקבע דבר בנוגע לזכויות של העובד הנוסף ולמעמדו, כיון שהעובד הנוסף לא הופיע בפנינו ולא חתם על הסכם בוררות.

על כן ביה"ד קובע שעל פי הטענות של הצדדים שלפנינו העובד הנוסף הוא עובד של הנתבע, ויש לפרש את טענת הנתבע כמי שטוען שהוא זכאי להחזר הוצאות מהתובע עבור שכרו של העובד הנוסף.

ו. הסיכום שבין הצדדים

מר א' טוען שסוכם על כך ששכרו של העובד הנוסף ישולם על ידי הנתבע. אולם, יתכן שבהמשך הוא הסכים לכך שהתובע ישלם את שכרו של העובד הנוסף. הנתבע טוען בוודאות שהוא סיכם עם מר א' על כך שהתובע ישלם את שכרו של העובד הנוסף, והתובע ונציגיו לא יכולו להכחיש זאת בודאות. לפנינו טענת ברי ושמא, אשר נפסק שכשאינן מוחזק (לא התובע ולא הנתבע, בית חדש חו"מ עה, ו) ואין מרא קמא (שו"ע חו"מ רכג, א) הכלל הוא שיברי ושמא - פטור" ויישבע היסת (כתובות יב, ב; שו"ע חו"מ עה, ט), על אחת כמה וכמה כשכאן הנתבע מוחזק בכסף.

כיון שהנתבע מוחזק בכסף, וכיון שהוא מוחזק עבור עצמו כפי שהוסבר לעיל ולא עבור העובד, הרי שידו על העליונה וטענתו מתקבלת, שהרי כלל גדול בדין "המוציא מחברו עליו הראיה".

עמוד 3 מתוך 5

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org bitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

ז. פרשנות הסיכום שבין הצדדים

לאחר שקיבלנו את טענת הנתבע שהוא אמר במפורש שהתובע ישלם את שכרו של העובד הנוסף, הרי שטענת התובע שסוכם במפורש הוא לא ישלם על העובד הנוסף – נדחתה. כעת, יש לדון מה גובה שכר העובד, שהרי מוסכם בין הצדדים שהדבר לא נאמר במפורש. התובע טוען כי מעולם לא היה מסכים ליותר מהשתתפות בשכר שעות, ואילו הנתבע טוען שהכוונה היתה שישולם לעובד הנוסף 15% כמו למוכרים בשאר הדוכנים.

כיון שהשכר לא סוכם במפורש, יש להכריע כך על פי הדין. מהו הדין כשאדם מזמין פועל אך לא סיכם איתו על שכר? (כאן אמנם ההבנה ההלכתית היא שהעובד הוא עובד של הנתבע, אבל מכל מקום התובע הסכים לשלם לנתבע שכר עבור פעולתו של העובד הנוסף).

הרי"ף (בבא מציעא מו, א) כתב לגבי מקרה שבו בעל הבית ביקש שישכרו לו פועלים בשלושה, ואילו השליח אמר לפועלים שבעל הבית ישלם להם ארבעה, שהדין הוא שהם יקבלו את השכר הנמוך המקובל בשוק (במקרה הנדון שם, שלושה):

דכיון דשני שליח בשליחותיה בטלה לה שליחותיה והווי להו כמאן דעבדי ליה סתמא דדינא דשקלי כמנהג המדינה ואי אפילו איכא מאן דמיתגר [בתלתא ומאן] דמיתגר בדי לא שקלי אלא תלתא דדעתיה דאיניש אתרעא זילא ועליהו דידהו רמיא לגלויי ליה לבעה"ב דלא מתגרינן לך אלא בדי.

וכן נפסק להלכה בשולחן ערוך (ח"מ שלב, א). העולה מדברים אלו, שבמקרים שהסיכום היה כללי ולא ברור, והפועלים עבדו ללא סיכום מוקדם לגבי שכרם הם נוטלים את השכר הנמוך הנהוג בשוק, כי אם היה רוצה הפועל לקבל מחיר גבוה יותר היה צריך להתנות, שהרי בסתם דעתו של אדם על שער הזול.

במקרה זה, החלופה הזולה היתה עובד בתשלום לפי שעות, ולכן אין לחייב את התובע ביותר מכך.

לסיכום, הנתבע רשאי לעכב אצלו תשלום בגין שכר שעתי לעובד הנוסף כיון שהתובע קיבל תועלת מהעסקתו של העובד הנוסף ועל כך צריך לשלם מדין "נהנה".

לשאלת ביה"ד כתב הנתבע שהעובד הנוסף עבד 32-35 שעות. התובע ראה את ההערכה ולא ערער עליה. לפיכך, כפשרה בית הדין מקבל את ההערכה שהעובד הנוסף עבד 33.3 שעות.

הנתבע הוא המוחזק, ויש לבחון מהו גובה השכר השעתי המוסכם עליו כשכר הגון. התובעים נקבו בטווח מחירים, ו-30 ש"ח הוא המחיר הגבוה בטווח. הנתבע לא הכחיש את דבריהם. יש לראות בכך הודאה שלו ששכר של 30 ש"ח לשעה הוא שכר הגון לעובד נוסף העובד על פי שעות. סה"כ 1000 ₪ עבור העבודה. לכך יש להוסיף תוספת עבור העובדה שמדובר בשעות עבודה ארוכות ובשעות לא מקובלות, תוספת שביה"ד מעריך בסך 200 ₪ נוספים (שישית מלבר).

לפיכך הנתבע זכאי להחזיק בידו סך 1,200 ₪, ועליו להחזיר לתובע סך 4,350 ₪.

עמוד 4 מתוך 5

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax 02-5379626 www.erezhemdah.org bitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

ח. הוצאות

התובע שילם 500 ש"ח אגרה. ע"פ המדיניות ההלכתית של ביה"ד כאשר הצדדים נהגו באופן ראוי, כפי שהיה כאן, עליהם להתחלק באגרה. על כן, הנתבע ישלם לתובע 250 ₪ נוספים עבור אגרת ביה"ד.

ט. סיכום

הנתבע העסיק עבור התובע עובד, אך לא היה סיכום ברור שכולל את הסכום המדויק או האחוזים שיעביר התובע לנתבע עבור אותו עובד. לפיכך, יש להכריע על פי ההלכה המחייבת אדם שנהנה הנאה ממונית לשלם על כך את העלות בה יכול היה להשיג את אותה הנאה. מסקנת ביה"ד היא שהתובע צריך לשלם לנתבע עבור שעות העבודה של העובד הנוסף. אין בכך כדי להכריע בשאלה מה זכאי העובד הנוסף לקבל מהנתבע כיון שהנושא לא נדון.

י. החלטות

ב. הנתבע ישלם לתובע 4,600 ₪.

ג. הנתבע יבצע את התשלום תוך 30 יום מהתאריך הרשום על פסק הדין.

ד. ניתן לערער על פסק דין זה תוך 30 יום מהתאריך הנקוב עליו.

פסק הדין ניתן ביום ז' אדר א תשע"ו, 16 פברואר 2016

בזאת באנו על החתום

הרב עקיבא כהנא

הרב עדו רכניץ

הרב יגאל אלון

עמוד 5 מתוך 5

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois